

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Кафедра філософії і педагогіки

«ЦІННІСНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦЯ»

МОДУЛЬ 1

КУЛЬТУРА В СОЦІАЛЬНОМУ ВИМІРІ ЛЮДИНИ

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

**Семінар № 1. КУЛЬТУРА ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ.
ФОРМИ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ**

– 2 години

Ключові поняття: “культура”, “цивілізація”, “культурологія”, “культуроґенез”, “артефакт культури”, “соціокультурна динаміка”, “культурна революція”, “культурна еволюція”, “культурний регіон”, “архаїка”, “фетишизм”, “анімізм”, “магія”, “художня культура”, “сакральне”, “профанне”.

План

1. Міф і релігія– історичні форми культурної свідомості
2. Мистецтво, його специфіка, види та значення в житті людини
3. Ідеологія і культура. Мистецтво на службі режиму
4. Наука як форма культури. Науково-технічний прогрес і культура
5. Право як форма культури. Законодавство України в галузі культури

Література

1. Бокань В. Культурологія. К., 2000.
2. Годенко-Наконечна О.П. Право як форма культури. Законодавство України у сфері культури. Дн. 2020.
3. Годенко-Наконечна О. Питання захисту інтелектуальної власності: історико-культурологічний аспект / Науковий вісник ДДУВС, 2007, №2.
4. Гриценко В. Людина і культура. К., 2000.
5. Культурологія / Упоряд. О.І. Погорілий, М.А. Собуцький. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005.
6. Культурологія в вопросах и ответах. Ростов-на-Дону, 1997.
7. Культурологія. Українська та зарубіжна культура / Ред. М. Заковича. К., 2006.
8. Культурологія / Ред. А. Радугина. М., 2009.
9. Лісовий В. Культура – ідеологія – політика. К., 1998.
10. Лосев А. Знак, символ, миф. М., 1981.
11. Мистецтвознавство. Короткий тлумачний словник / С. Ничкало. К., 1999.
12. Основи художньої культури. Навчальний посібник. Харків, 1997, 1999.

13. Попович М. Нарис історії культури України. К., 1999.
14. Труды Л. Уайта по культурологии. М., 1992.
15. Шевнюк О. Культурология. К.: «Знання-Прес», 2007.
16. Художня культура. Словник. Харків, 1996.
17. Щенникова Л. Культура и право. М., 1992.
18. Фрезер Дж. Золотая ветвь. Исследование магии и религии. М., 1986.
19. Элиаде Мирча. Священное и мирское. М., 1994.
20. Элиаде Мирча. Аспекты мифа. М., 1996.

ТЕМА № 2. ОСВІТА, КНИЖКОВЕ МИСТЕЦТВО, МОВА В ІСТОРІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Самостійне опрацювання

Ключові поняття: “гео- та геліоцентрична система поглядів на світ”, “університет”, “болонська освітня система”, “Кирило і Мефодій”, “кирилиця”, “руни”, “Велесова книга”, “Остромирове Євангеліє”, “першодруки”, “Апостол”, “Острозька Біблія”, “українське (козацьке) бароко”, “колегіум”, “риторика”, “поетика”, “панегірик”, “парсуна”, “шкільна драма”, “дероворити і мідьорити”, “вертеп”, “Валуєвський циркуляр”, Закон України “Про забезпечення функціонування української мови як державної”.

План

1. Система університетської освіти та перші європейські університети. Проблеми сучасної освітньої системи
2. Університетська освіта. Історія освіти в Русі-Україні. Становлення вищої освіти в Україні: Острозька та Києво-Могилянська академія
3. Роль національної мови в розвитку культури. Українська мова як історична категорія: процеси русифікації, мовна політика на сучасному етапі
4. Українська писемність і розвиток книгодрукування («Велесова книга», постаті Кирила і Мефодія, література Київської Русі). Першодруки, діяльність Івана Федорова.

Література

1. Історія української культури: навч. посіб. для студ. усіх спец. денної та заочної форм навчання / Ю.О. Шабанова, Н.Ю. Тарасова, О.Я. Дичковська. Дн.: Національний гірничий університет, 2012.
2. Історія української культури / За заг. ред. І.Крип'якевича. К.: Либідь, 1999.
3. Вернадский В. Научная мысль как планетное явление. М. 1991.
4. Годенко-Наконечна О.П. Право як форма культури. Законодавство України у сфері культури. Дн. 2020.
5. Голубенко П. Україна і Росія у світі культурних взаємин. К., 1993.
6. Макаров А. Світло українського бароко. К., 1994.
7. Овсійчук В. Українське мистецтво 14-1 пол. 17 ст. К., 1985.
8. Огієнко І. Історія українського друкарства. К., 1994.

9. Огієнко І. Українська культура. К., 1991.
10. Петров М. Язык, знак, культура. М., 1991.
11. Півторак Г. Українці: звідки ми та наша мова? К., 1993.
12. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999.
13. Російщення України. К., 1992.
14. Семчишин М. 1000 років української культури. Київ-Львів, 1993.
15. Українознавство в системі освіти. К., 2004.
16. Українська культура / Ред. Д. Антоновича. К., 1993.
17. Українські традиції / Упор. О.Ковалевський. Харків, 2004. (С. 5-86 – про „Велесову книгу”).

Семінар 3. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА НА ШЛЯХУ ДО СУВЕРЕННОСТІ

– 2 години

Ключові поняття: “політика коренізації-українізації”, “розстріляне відродження”, “тоталітарна система”, “метод соціалістичного реалізму”, “творча спілка”, “хрущовська відлига”, “шістдесятники”, “Гельсінська спілка”, “перестройка”, “культура кримських татар”, “діаспора”.

План

1. Шляхи розвитку української культури в 20 ст.
2. Процеси декомунізації та становлення національної самосвідомості в українській культурі періоду незалежності
3. Визначні події, імена в полі сучасної української культури
4. Україна в діалозі культур сучасного світу. Кримськотатарська культура.
5. Видатні діячі культури української діаспори: постаті Є.Маланюка, І.Огієнка, О.Кошиця, У.Самчука, О.Олеся, І.Багряного, Д.Антоновича, О.Архипенка, С.Гординського та ін.

Література

1. Бокань, Л. Польовий. Історія культури України. К., 1998.
2. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. К., 1993.
3. Історія української культури: навч. посіб. для студ. усіх спец. денної та заочної форм навчання / Ю.О. Шабанова, Н.Ю. Тарасова, О.Я. Дичковська. Дн.: Національний гірничий університет, 2012.
4. Кормич Л., Багацький В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ ст.). Харків, 2002.
5. Кримські татари в Україні. К., 1999.
6. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ ст. К., 2002.
7. Мистецтво української діаспори. Упорядник О. Федорук. К., 1998.
8. Попович М. Нарис історії культури України. К., 1999.
9. Семчишин М.. 1000 років української культури. К. – Львів.
10. Сверстюк Є. Блудні сини України. К., 1993.
11. Сокульський І. Означення волі. Вибрані поезії. Дн., 1997.
12. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура. К., 2002.

Семінар № 4. ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА 20 СТ.: МОДЕРНІЗМ І ПОСТМОДЕРНІЗМ

– 2 години

Ключові поняття: “космополітизм”, “полікультурність”, “автохтони”, “традиція”, “народне мистецтво”, “професійне мистецтво”, “авангард”, “школа бойчукістів”, “модерн”, “модернізм”, “постмодернізм”, “масова культура”, “кітч”, “контркультура”, “симулякр”, “мультимедійність”, “інформаційна цивілізація”, “бієнале”, “інсталяція”, “відео-арт”, “перформанс”.

План

1. Криза ідей Просвітництва та нові тенденції в художній культурі кін. 19-20 ст.
2. Порівняльна характеристика понять «модерн» і «модернізм»
3. Основні напрямки модернізму (література, музика, візуальне мистецтво)
4. Постмодернізм як новий етап світової культури і мистецтва
5. Субкультури сучасного світу та молодіжна культура
6. Авангардні течії в українському мистецтві (К. Малевич, О. Архипенко, Лесь Курбас, Серж Лифар, Вадим Сидур, В. Сильвестров та ін.)

Література

1. Кормич Л., Багацький В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ ст.). Харків, 2002.
2. Краснодембський З. На постмодерністських роздоріжжях культури. К., 2000.
3. Культура епохи Просвещення. М., 1993.
4. Культурологія. ХХ век. Энциклопедия. тт. 1, 2. С.-Петербург, 1998.
5. Культурологія / Упоряд. О.І. Погорілий, М.А. Собуцький. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005.
6. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ ст. К., 2002.
7. Модернизм. М., 1977.
8. Постмодернисты о посткультуре. М., 1996.
9. Український авангард / Упорядник Д. Горбачов. К., 1985.
10. Искусство с 1900 года: модернизм, антимодернизм, постмодернизм (пер. з англ.). М., 2015.
11. Самосознание европейской культуры 20 века. М., 1991.
12. Ортега-і-Гасет Х. Повстання мас. К., 2005.
13. Ортега-і-Гасет Х. Дегуманізація мистецтва. М. 1991.
14. Сторі Джон. Теорія культури та масова культура. К., 2005.
15. Український авангард / Упорядник Д. Горбачов. К., 1985.

**ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА
(підручники та посібники):**

1. Історія української культури: навч. посіб. для студ. усіх спец. денної та заочної форм навчання / Ю.О. Шабанова, Н.Ю. Тарасова, О.Я. Дичковська. Д.: Національний гірничий університет, 2012.
2. Історія культури України. Навчальний посібник / В.А. Бокань, Л.Г. Польовий. К.: МАУП, 1998.
3. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти /В.А. Греченко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук, В.А. Режко. К.: Літера ЛТД, 2002.
4. Бокань В. Культурологія. К., 2000.
5. Кормич Л., Багацький В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ ст.). Харків, 2002.
6. Культурологія / Упоряд. О.І. Погорілий, М.А. Собуцький. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005.
7. Культурологія: українська та зарубіжна культура. Навч. посібник / Ред. М. Заковича. К., 2010.
8. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст. К.: «Либідь», 1995.
9. Левчук Л.Т., Панченко В.І., Шинкаренко О.В. та ін. Історія світової культури. К.: «Либідь», 1999.
10. Левчук Л.Т., Гриценко В.С. та ін. Історія світової культури. Культурні регіони. К.: «Либідь», 2000.
11. Скрипникова Л.В., Ефремова Ж.К. Основы мировой и украинской культуры (от первобытности к Возрождению). Днепропетровск: Арт-Пресс, 1997.
12. Теорія та історія світової та вітчизняної культури / А. Бичко, ін. К., 1993.
13. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Підручник / Н. Горбач та ін. Львів: Каменяр, 1992.
14. Яртісь А.П., Мельник В.І. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Львів : «Світ», 2005.
15. Шевнюк О.Л. Культурологія. Навчальний посібник. К.: Знання-Прес, 2007.